НАДРУКОВАНО: Історія політичної думки: навчальний енциклопедичний словник довідник для студентів ВНЗ І-IV рівнів акредитації / За наук. ред. д-ра політ. н. Хоми Н. М. – Львів : «Новий Світ – 2000», 2014. – С.323-324

Коннолл і Вільям Е. (англ. *William E. Connolly*; 06.01.1938, Флінт, Мічіган, США) – амер. політолог і публіцист. Нар. в сім`ї робітника, закінчив ун-т в Мічігані, працював асист. в ун-ті Огайо та в Амхерст Ун-ті (Масачусетс) (1965-1971), доц. (1971-1974), проф. (з 1974). З 1985 **К.** – проф. Ун-ту Дж. Хопкінса; зав. кафедри політ. наук (1996-2003); почесний проф. (з 2003); також читає лекції у зах. ун-тах, зокрема, в Оксфод. ун-ті.

Основні праці: «Політична теорія» (1988), «Ідентичність\відмінність: демократичні переговори щодо політичного парадоксу» (1991), «Августинівський імператив: рефлексії щодо політики моралі» (1993), «Етос плюралізації» (1995), «Чому я не секулярист» (1999), «Терміни політичного дискурсу» (1999), «Нейрополітика: мислення, культура, швидкість» (2002), «Плюралізм» (2005), «Капіталізм та християнство: американський стиль» (2008), «Світ прийдешнього» (2011), «Крихкість речей: процеси самоорганізації, неоліберальні фантазії та демократичний активізм» (2013).

К. один із засновників суч. *теорії політ. плюралізму*. Наук.-філософ. підґрунтям його теорії є ідеї провідних амер. політологів др. пол. XX ст, зокрема, Ч. Ліндблума, Д. Трумана, Д. Істона; трактування плюралізму, репрезентоване А. Бентлі, а також творчістю Ф. Ніцше, М. Фуко і Ж. Делеза. Розуміння плюралізму **К**. тісно пов’язане, з однієї сторони, зі соціальною та філософ. проблемою ідентичності, а з ін. – із еволюцією поняття демократії. **К**. пропонує свою версію взаємовідносин між ідентичністю особи та демократ. політикою, зокрема, у сфері релігії, етики, гендерної та етнічної приналежності.

Пропонуючи перейти від номінального плюралізму до плюралізму реального, **К.** трактує останній як стан речей, що робить можливим для кожної сусп. групи повноцінне збереження власної ідентичності. Відмінності виступають причиною загроз для ідентичності, але їх усунення неможливе без знищення самої ідентичності, позаяк особа чи група усвідомлює себе лише через відмежування від ін.: одночасно з процесом особистого самовизначення відбувається формування стійкої ідентичності, яку її носії вважають еталонною. Кожна ідентичність, індивідуальна чи соціальна, презентує себе через комплекс рис, що відрізняють її від ін., і вона ж вимушена діяти під потужним сусп. і політ. тиском, який спрямований на виправлення, регулювання або навіть нівелювання цих рис. Сусп-во не може і не повинно ігнорувати питання тотожності і відмінності, які є всюдисущими в суч. світі.

Аналізуючи проблеми ідентичності в суч. сусп.-ві, **К**. вводить концепт «*культурних страждань*», які викликані не соц. чи екон. пригнобленням, а самою організаційною структурою сусп-ва. Таким чином, всередині суч. сус-ва існує глибоке протиріччя між індивід. і сусп. началом, вирішення якого можливе на шляху побудови агоністичної демократії (у рамках концепції, запропонованої Ш. Муфф).

У трактуванні **К.** агонізм – це розмежування ідентичностей, яке дозволяє встановити між ними необхідну дистанцію. Через агоністичну взаємоповагу ідентичності зберігають себе у встановлених межах і одночасно розвивають зв’язки між відмінностями, що дозволяє виробити плюралістичну модель сусп-ва. Агоністична взаємоповага не дає посилитися ідентичності більшості до ступеню відторгнення етнічних меншин, а етнічні меншини отримують можливість підвищити свій рівень толерантності. Успішній реалізації агоністичної взаємоповаги сприяє розвиток критичної чутливості як тієї якості, що дозволяє більшості вважати виправданим прагнення меншин стати рівноправними частками сусп-ва. На думку **К**., подальша плюралізація не призведе до фрагментації сусп-ва, позаяк проведення розмежувань на одних підставах призведе до появи великої кількості можливостей селективної співпраці на ін. за умови гарантій основних прав та

принципів справедливості. Підкреслюючи актуальність плюралістичної моделі в світлі глобальних і націон. проблем, а також боротьби етніч., реліг., секс. та ін. меншин за свої права, **К.** стверджує, що реальний багатовимірний плюралізм створює ефектив. механізм попередження насилля та дозволяє побудувати справедливе сусп-во.

Важливе місце в твор. **К.** посідає аналіз суч. амер. капіталістич. сусп-ва, в якому він передбачає можливість появи фундаменталістських сил, які намагатимуться перетворити культ. відмінності на загрози, роблячи ці відмінності відповідальними за непередбачені обставини глобалізації («євангелізм» і «капіталізм ковбоя»). Протистояти агресивному ідеалу, породженому специ. союзом між реліг. фундаменталізмом та неолібер. капіталізмом, здатен капіталізм егалітарний, спрямований на відновлення соц. інфраструктури споживання. На думку **К**., потреби прив. економіки суперечать принципам справедливості, що лежать в основі сусп-ва заг. добробуту. Для здійснення соц. програм перерозподілу ресурсів д-ві потрібна економіка швидкого зростання, але зростати економіка може лише за умови заходів, які суперечать принципам справедливості, покладеним в основу цих програм. Цей парадокс призводить до біфуркації лібералізму, один із напрямів якого пропонує зберегти традиц. лібер. ін-ти, тоді як ін., підтримуючи принципи політ. доктрини, відходить від рішення практ. питань. Таким чином **К**. ставить питання про потребу глибокого реформування суч. лібералізму.

Серед ін. тем дослідження К. – проблемні аспекти секуляризму в суч. сусп-ві, моральні аспекти політики, взаємозв’язок політики та культури. Хоча праці **К.** викликають бурхливі дискусії, у зах. політології його вважають видатною постаттю суч. політ. теорії. В Україні твори **К.** не перекладалися.

Літ.: Оборський О. П. Концептуальне забезпечення американського глобалізму на початку XXI століття : автореф. дис... канд. політ. наук: 23.00.04 / О. П. Оборський; Ін-т світ. економіки і міжнар. відносин. – К., 2008. – 20 с. Connolly W.E. Identity\Difference: Democratic Negotiations of Political Paradox / William E. Connolly. - University of Minnesota Press, 2002. – 280 p. Connolly W.E. Pluralism / William E. Connolly. - Duke University Press Books, 2005. – 208 p. Connolly W.E. The Fragility of Things: Self-Organizing Processes, Neoliberal Fantasies, and Democratic Activism/ William E. Connolly. - Duke University Press Books, 2013. – 256 p.

О. Шерман